

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

13 mai 2014

mun.Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte - Nicolae Gordilă,

Judecătorii - Elena Covalenco, Liliana Catan, Ion Guzun, Oleg Sternioală,

a judecat în ședință publică recursul ordinar declarat împotriva sentinței Judecătoriei Ungheni din 04 iulie 2012 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 05 iunie 2013 de inculpatul

Sîrghi Ștefan Eugeniu, născut la 22 septembrie 1948 în s.Cetireni, r-nul Ungheni, domiciliat în or.Ungheni, str.Iașului 4/1.

Termenul examinării cauzei:

1. 19.01.2011 - 04.07.2012 - prima instanță,
2. 16.08.2012 - 31.10.2012 și 20.03.2013 - 05.06.2013 - instanța de apel,
3. 18.12.2012 - 26.02.2013 și 23.10.2013 - 13.05.2014 - instanța de recurs.

Procedura de citare legal îndeplinită.

S-au prezentat:

Avocatul Tamara Rotaru și inculpatul Șt.Sîrghi, care și-au susținut recursul solicitînd admiterea lui în sensul declarat.

Procurorul Dumitru Graura, care s-a pronunțat pentru respingerea recursului declarat de inculpat.

Colegiul penal lărgit asupra recursului,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 04 iulie 2012, Sîrghi Ștefan a fost condamnat în baza art.328 alin.(3) lit.b), d) Cod penal, cu aplicarea art.79 Cod penal, la amendă în mărime de 1000 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere materială pe un termen de 4 ani.

2. Potrivit sentinței s-a constatat că Sîrghi Ștefan, fiind validat prin hotărîrea Judecătoriei Ungheni în funcție de primar al s.Alexeevca, r-nul Ungheni, în perioada anului 2008, în urma concursurilor, prin cererea ofertelor de prețuri petrecute, a încheiat două contracte de antrepriză, unde Sîrghi Ștefan era în calitate de beneficiar, iar SRL „BNV”, în persoana cet.V.Bînzari, în calitate de antreprenor general, care au fost înregistrate cu nr.29 din 27.05.2008 și nr.31 din 05.06.2008, privind executarea lucrărilor de reparație capitală a acoperișului grădiniței din s.Alexeevca, conform ofertei comerciale, aprobate prin decizia grupului de lucru din cadrul primăriei.

Ulterior, la 01.09.2008, Sîrghi Ștefan, încălcînd prevederile Hotărîrii Guvernului nr.1380 din 10.12.2007, precum și prevederile art.69 pct.(3) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007 cu privire la achizițiile publice, care indică că „se interzice modificarea oricărui element al contractului încheiat și introducerea unor elemente noi, dacă asemenea acțiuni sînt de natură să schimbe condițiile ofertei care au constituit temei pentru selectarea acesteia și să majoreze valoarea ei”, astfel, în lipsa deciziei grupului de lucru, a semnat un acord adițional

la contractul de antrepriză nr.31 din 05.06.2008, în baza căruia a fost majorată valoarea lucrărilor de construcții-montaj cu 152 709,77 lei, totodată, în baza dispoziției nr.102 din 02.12.2008, emisă și semnată de către ultimul, suma respectivă a fost trecută la evidența contabilă a primăriei s.Alexeevca, în rubrica supracheluieli.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procuror și inculpat care au solicitat:

- procurorul, casarea acesteia în partea stabilirii pedepsei, rejudicarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri în partea dată, prin care inculpatului să-i fie stabilită o pedeapsă în baza art.328 alin(3) lit.b), d) Cod penal de 7 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 4 ani și admiterea integrală a acțiunii civile, invocând că pedeapsa stabilită în raport cu gravitatea infracțiunii comise este prea blândă, incorect fiind aplicate prevederile art.79 Cod penal, deoarece în cauză nu au fost stabilite careva circumstanțe excepționale, legate de scopul și motivele faptei, de rolul vinovatului în săvârșirea infracțiunii;

- inculpatul, casarea sentinței, rejudicarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri de achitare, invocând că dînsul nu neagă faptul că ar fi încălcat careva prevederi a Legii privind achizițiile publice, dar aceasta a avut loc din cauză că nu a cunoscut toate prevederile legale și datorită faptului că avea necesitatea de a dobîndi resurse financiare, care trebuiau valorificate imediat; că prin acțiunile sale nu a adus careva prejudiciu, deoarece banii alocați au fost folosiți pentru reparația parțială a acoperișului grădiniței, fapt ce rezultă din calculele efectuate de ÎC COOP, cât și din proiectul efectuat de Institutul de proiectare, prin care s-au prevăzut cheltuieli mult mai mari pentru repararea acoperișului grădiniței, acte care nu au fost apreciate de instanță; instanța nu a luat în considerație declarațiile reprezentantului primăriei I.Hanganu, care a confirmat că primăriei nu i-au fost aduse careva prejudicii, a contabilului primăriei, M.Motelica, care a declarat că toți banii pentru repararea grădiniței au fost transferați de către Consiliul raional Ungheni cu destinația specială - reparația grădiniței și nu a audiat reprezentantul Trezoreriei, care putea confirma dacă a fost sau nu cauzat careva prejudiciu bugetului raional.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 31 octombrie 2012, au fost respinse, ca depuse peste termen, apelurile declarate de către procuror și inculpat.

Instanța de apel, respingînd apelurile declarate de procuror și inculpat, ca depuse peste termen, a conchis că aceștia au omis termenul de 15 zile de declarare a apelului, prevăzut la art.402 alin.(1) Cod de procedură penală, deoarece sentința motivată a fost pronunțată la 04.07.2012, în prezența inculpatului, iar apelurile au fost depuse de procuror și inculpat cu depășirea termenului de declarare a apelului.

5. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri ordinare procurorul și inculpatul, care au solicitat:

- procurorul care, invocînd temeiul prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudicare în aceeași instanță de apel, pe motiv că decizia nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, deoarece instanța incorect a conchis că apelurile procurorului și a inculpatului au fost respinse ca depuse peste termen, eronat interpretînd curgerea termenului de declarare a apelului, dat fiind că copia sentinței redactate din 04.07.2012, procurorul a primit-o la 25.07.2012, iar apelul l-a depus la 02.08.2012, încadrîndu-se în termenul de 15 zile, prevăzut de art.402 alin.(1) Cod de procedură penală;

- inculpatul, casarea hotărîrilor judecătorești, rejudicarea cauzei și pronunțarea unei hotărîri de achitare, pe motiv că fapta sa nu întrunește elementele infracțiunii, totodată, invocînd că instanța de apel neîntemeiat a considerat că dînsul a omis termenul de declarare a apelului, deoarece la ședința de judecată din 04.07.2012 s-a pronunțat doar dispozitivul sentinței, iar copia sentinței redactate i-a fost înmînată abia la 17.07.2012, după care la

01.08.2012 a depus apel împotriva sentinței, încadrându-se în termenul prevăzut de art.402 alin.(1) Cod de procedură penală.

6. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 26 februarie 2013, au fost admise recursurile declarate de procuror și inculpat, casată decizia instanței de apel, cu restituirea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, pe motiv că instanța de apel contrar prevederilor art.399 alin.(2), 402 alin.(1), 231 alin.(3) Cod de procedură penală, greșit a concluzionat că apelurile declarate de procuror și inculpat au fost depuse peste termen, deoarece la data de 04.07.2012 a fost pronunțat doar dispozitivul sentinței, procurorului i-a fost expediată copia sentinței redactate la 19.07.2012, dată din care a început curgerea termenului de declarare a apelului, iar pentru inculpat acest termen a început a curge din ziua recepționării sentinței redactate, adică din 17.07.2012, când inculpatul a primit copia sentinței redactate.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 05 iunie 2013, a fost respins, ca nefondat, apelul declarat de inculpat și admis apelul declarat de procuror, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărîre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Sîrghi Ștefan a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.328 alin.(3) lit.b), d) Cod penal la 6 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 3 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel, cu referire la apelul inculpatului, a conchis că acesta urmează a fi respins, deoarece prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, și just a ajuns la concluzia că dînsul este vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.328 alin.(3) lit.b), d) Cod penal, deoarece probele administrate în cadrul cercetării judecătorești, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării reciproce, dovedesc cu certitudine vinovăția acestuia în săvîrșirea infracțiunii incriminate. La baza sentinței de condamnare instanța a reținut declarațiile martorilor: - I.Hanganu, care a relatat că suma alocată pentru reparația acoperișului grădiniței de copii de fostul primar este o sumă considerabilă și că pînă în prezent primăria achită creditul pentru suma dată; - S.Bacalu, care a explicat că S.Sîrghi i-a prezentat o factură fiscală pe suma de 152709 lei, care nu a fost prevăzută în contract, pe care dînsa în baza dispoziției primarului a fost nevoită s-o ia la evidență, dar a refuzat să transfere banii; - A.Cazac care, fiind șefa grădiniței, a comunicat că pînă în prezent lucrările de reparație a acoperișului grădiniței nu au fost finisate; - A.Negară și E.Aprodu, care au relatat că, fiind membri al comisiei de tender al primăriei, le este cunoscut faptul că primarul, S.Sîrghi, a solicitat de la Consiliul raional acordarea împrumutului de la bancă a unei sume pentru construcția acoperișului, credit care i-a fost acordat, că s-au efectuat lucrări de reparație în sumă de 520000 lei, după care lucrările au fost stopate, iar primarul a mai solicitat suma de 152000 lei, care ulterior a fost transferată pe contul SRL „BNV”; - Gh.Grib, care a explicat că transferul suplimentar a sumei de 152709 lei a fost efectuat cu încalcări, deoarece acordul adițional la contractul nr.31 din 05.06.2008 cu suma de 152709 lei nu a fost înregistrat la Agenția de achiziții publice, iar reieșind din art.67 alin.(8) al Legii cu privire la achizițiile publice, contractul neînregistrat nu are valoare juridică, precum și prin probele materiale administrate.

La fel, instanța de apel a conchis că argumentele invocate de apelant privind nevinovăția sa în comiterea faptei imputate, sînt neîntemeiate, deoarece careva probe în acest sens, nu au fost prezentate, iar afirmațiile acestuia, precum că la încheierea contractelor a încălcat careva prevederi ale Legii privind achizițiile publice, însă acestea au avut loc din motivul că nu a cunoscut toate prevederile legale, nu-l poate elibera de pedeapsa penală, dat fiind că la 05.06.2008, în lipsa deciziei grupului de lucru, inculpatul, în calitatea sa de primar, a semnat acordul adițional la contractul de antrepriză nr.31, în urma căruia a fost majorată valoarea lucrărilor de construcții-montaj cu 152709,77 lei, după care a emis și a semnat dispoziția nr.102 din 02.12.2008, prin care suma majorată a fost trecută la evidență contabilă a

primăriei ca supracheltuieli, iar apoi a emis și semnat dispoziția nr.127, prin care a obligat contabilul șef al primăriei să transfere suma de 152700 în adresa SRL „BNV”.

Cît privește apelul declarat de procuror, care a contestat sentința doar în latura stabilirii pedepsei, instanța de apel a considerat că acesta este fondat și urmează a fi admis, deoarece prima instanță, aplicînd în privința inculpatului prevederile art.79 Cod penal, încălcînd prevederile art.394 alin.(2) pct.2) Cod de procedură penală, în lipsa circumstanțelor excepționale, fără a-și motiva soluția, a aplicat o pedeapsă mai blîndă, de altă categorie, decît cea prevăzută de legea penală pentru infracțiunea prevăzută de art.328 alin.(3) lit.b), d) Cod penal.

Instanța a concluzionat că circumstanțele la care s-a referit prima instanță, și anume că infracțiunea a fost comisă cu cîtiva ani în urmă, inculpatul se caracterizează pozitiv, suferă de diabet zaharat, sînt niște circumstanțe atenuante și nu pot fi apreciate ca excepționale, din care motiv, ținînd seama de faptul că inculpatul anterior nu a fost judecat, la locul de trai se caracterizează pozitiv, este pensionar, a conchis de a casa parțial sentința în latura stabilirii pedepsei și a pronunța o nouă hotărîre, prin care a-i numi o pedeapsă minimă sub formă de închisoare, prevăzută de sancțiunea normei penale de care a fost recunoscut vinovat, cu executarea reală a pedepsei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 3 ani, considerînd că anume această pedeapsă va fi echitabilă faptei infracționale săvîrșite, prin ce va fi atins scopul de corijare și reeducare a inculpatului.

8. Împotriva hotărîrilor judecătorești a declarat recurs ordinar inculpatul Șt.Sîrghi, care solicită casarea acestora, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărîri de achitare, pe motiv că fapta sa nu întrunește elementele infracțiunii, dar constituie o contravenție, invocînd că instanțele judecătorești nu au ținut seama de devizul de cheltuieli provizoriu, prin care a fost stabilit costul reparației acoperișului pe toată grădinița - 700000 lei, cît și devizul de cheltuieli provizoriu întocmit de Institutul de proiectări „Agroindproiect”, care a calculat suma de 996000 lei, pentru reparația grădiniței, care este cu mult mai mare decît cea dobîndită de dînsul; nu au ținut seama instanțele nici de faptul că în urma acțiunilor sale dînsul nu a adus careva prejudicii intereselor publice, și anume Consiliului raional Ungheni, care nu a fost parte la dosar și nu a fost audiat reprezentantul referitor la existența prejudiciului material, în cauză nu a fost înaintată acțiune civilă, primăria neavînd pretenții materiale față de el, iar banii alocați pentru reparația acoperișului, nu au fost folosiți în alte scopuri, deoarece aveau destinație specială, în rest, invocînd repetat aceleași motive ca și în apel descrise la pct.3 al prezentei decizii.

9. Judecînd recursul ordinar în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Conform prevederilor art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.

Totodată, reținînd conținutul art.414 alin.(5) Cod de procedură penală, rezultă că instanța de apel, judecînd apelul, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. În cauza dată, instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții prevăzute de lege.

Astfel, din conținutul deciziei instanței de apel, se apreciază că instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel de către inculpat, deși acesta a invocat probe care, în opinia lui, confirmă nevinovăția sa în cele incriminate și, anume că nu a fost apreciat devizul de cheltuieli provizoriu, prin care a fost stabilit costul reparației acoperișului pe toată grădinița de 700000 lei, devizul de cheltuieli provizoriu întocmit de Institutul de proiectări „Agroindproiect”, care a calculat pentru reparația grădiniței suma de 996000 lei, că în urma

acțiunilor sale dînsul nu a cauzat careva prejudicii intereselor publice soldate cu urmări grave, deoarece Consiliul raional Ungheni nu a înaintat acțiune civilă în procesul penal împotriva sa, că banii care au fost alocați pentru reparația acoperișului, nu au fost folosiți în alte scopuri și creditul alocat a fost rambursat, precum nu au fost apreciate de instanță nici declarațiile reprezentantului primăriei I.Hanganu, care a confirmat că primăriei nu i-au fost aduse careva prejudicii, a contabilului primăriei, M.Motelica, care a confirmat că banii pentru repararea grădiniței au fost transferați de către Consiliul raional Ungheni cu destinația specială - reparația grădiniței și nu a fost audiat de instanță reprezentantul Trezoreriei, care ar fi putut expune, dacă a fost sau nu, prejudiciat bugetul raional, în urma acțiunilor sale.

Nepronunțîndu-se asupra motivelor invocate de apelant, instanța de apel s-a redus la o frază generală : „*că prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că inculpatul este vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.328 alin.(3) lit.b), d) Cod penal, iar argumentele invocate de apelant privind nevinovăția sa în comiterea faptei imputate, sînt neîntemeiate, deoarece careva probe ce ar dovedi nevinovăția sa, nu au fost prezentate*”, fără a stabili temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului declarat de inculpat, și fără a aprecia multilateral și obiectiv probele administrate în cauză, prin prisma prevederilor art.101 Cod de procedură penală.

Astfel, instanța de apel unilateral a făcut trimitere la unele probe din dosar, concluzionînd că acestea confirmă vinovăția lui S.Sîrghi, dînd prioritate unora și excluzîndu-le pe altele. Motivele din apel trebuie examinate printr-o analiză obiectivă, completă și sub toate aspectele de fapt și de drept, confruntîndu-le cu întreg materialul probator al cauzei. Temeiurile apelului expuse în pct.3 din prezenta decizie, de fapt, sînt fondul apelului și neexpunerea asupra acestora reprezintă neexaminarea fondului apelului de către instanța de apel. Motivarea insuficientă efectuată de instanța de apel, se apreciază ca un viciu de judecată care afectează hotărîrea adoptată și reprezintă temei legal de a casa decizia atacată și a dispune rejudecarea cauzei la instanța de apel.

Colegiul atestă că, potrivit sentinței, inculpatul a fost condamnat pentru depășirea în mod vădit a limitelor drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, cu cauzare de daune în proporții considerabile intereselor publice soldate cu urmări grave.

Prin urmare, se constată că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel de către inculpat, nu a constatat dacă în cauză există parte vătămată, dacă prin acțiunile inculpatului a fost cauzat prejudiciu material căreiva instituții, dacă în cauză este prezent sau nu semnul calificativ al infracțiunii “soldate cu urmări grave” și nu a motivat care este criteriul de apreciere a acestor urmări.

Reieșind din prevederile Codului penal, acestea nu definesc clar semnificația “urmări grave”, însă din comentariul acestuia rezultă că, acțiunile “soldate cu urmări grave” diferă de la caz la caz și urmează să fie apreciate în raport cu fiecare faptă în parte, inclusiv împrejurările concrete ale cauzei, expresia și valoarea pagubelor, ș.a.. În cazul daunelor patrimoniale produse, urmează să se țină cont de valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru partea vătămată, starea materială și venitul acesteia, precum și alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a părții vătămate.

Prin urmare, instanța urma să stabilească dacă în cauză a fost cauzat în realitate prejudiciu, care este valoarea acestuia, deoarece în cauză lipsește o careva expertiză, prin care s-ar confirma cauzarea și mărimea acestuia, și, în cazul în care prejudiciu există, contituie sau nu acesta “urmări grave”. Mai mult că, în cauză nu a fost recunoscută vre-o parte vătămată și nu a fost înaintată acțiune civilă, iar din actele cauzei nu rezultă că primăriei s.Alexeevca (potrivit rechizitoriului - bugetului local) s-ar fi cauzat careva prejudiciu material și că contractul aditional ar fi fost contestat ca fiind ilegal.

Totodată, se constată că, la calificarea acțiunilor inculpatului în baza art.328 alin.(3) lit.d) Cod penal, s-a reținut atît semnul calificativ prevăzut de alin.(1) – daune considerabile,

cît și cel prevăzut de alin.(3) – soldat cu urmări grave, adică a stabilit că prin acțiunile sale Șt.Șîrghi a cauzat un prejudiciu material considerabil, în același timp, același prejudiciu a fost apreciat ca urmări grave, ceea ce este inadmisibil la o calificare unică a acțiunilor inculpatului pe unul și același episod, pentru una și aceeași faptă.

Astfel, la judecarea cauzei instanța de apel a admis erori, care nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs ordinar. Erorile menționate sînt erori de drept procedural și se încadrează în art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

Potrivit art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, ea casează hotărîrea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel.

La noua rejudecare a cauzei instanța de apel are obligația să înlătore erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză, avînd în vedere prevederile art.93, 95, 101 Cod de procedură penală, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărîre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală, concomitent verificîndu-se și motivele invocate în recursul ordinar în limita competenței, precum să analizeze la modul cuvenit intenția inculpatului, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, și ca urmare să efectueze o încadrare juridică corectă, să constate prezența sau lipsa în acțiunile inculpatului a infracțiunii prevăzute de art.328 Cod penal și să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, ținînd cont de motivele expuse în pct.9 al prezentei decizii.

10. În conformitate cu prevederile art.434, art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de inculpatul Șîrghi Ștefan, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 05 iunie 2013, în cauza penală în privința lui Șîrghi Ștefan și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Decizia pronunțată în ședință publică la 10 iunie 2014.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun

Oleg Sternioală